

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Fågelforsskolan 7-9 i Vaggeryds
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Fågelforssskolan 7-9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Fågelforssskolan 7-9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11906) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Det stöd som lärare ger till elever är utformat så att eleverna har möjlighet att utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärare och elever beskriver att en arbetsprocess inleds med en genomgång där läraren berättar om arbetsprocessen, material, tekniker och instruktioner. Lärarna ger också inspiration till eleverna genom exempelvis sidor på internet, filmer samt lärar- eller elevexempel och därefter får eleverna göra en skiss eller en planering. Lärarna uppger att elever kan göra samma typ av föremål eller arbeta med samma teknik och samtidigt utforma sina föremål på olika sätt. En lärare uppger att skissen är viktig i arbetsprocessen och att eleverna genom den visar läraren hur de tänker och hur föremålet ska se ut. Både lärare och elever berättar att lärare ger återkoppling på skissen alternativt planeringen och ger dem tips och råd att ändra något vid behov. Vidare beskriver både rektorn, lärare och elever i intervju att elever kontinuerligt får stöd i att pröva och ompröva olika sätt

att lösa en uppgift. Exempelvis berättar lärare att elever får provmåla och träna på att skära ut mönster innan det görs på riktigt. Även rektorn beskriver ett arbetssätt där lärarna försöker få eleverna att förstå vikten av att pröva och ompröva. Exempelvis har lärarna arbetat i ökad omfattning med testbitar på vilka eleverna prövar olika tekniker innan de påbörjar arbetet med sitt föremål. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil, höll en elev på att virka en korg och hade en idé om att skapa en nyckelring som en extra detalj på korgen. Läraren hade en dialog med eleven kring idén och eleven omprövade sedan sin ursprungliga plan genom att lägga till nyckelringen.

Lärarna ger eleverna kontinuerligt stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Både lärare och elever beskriver i intervjuer att lärarna ger eleverna stöd genom att visa och instruera hur eleverna kan lösa olika problem, men att de låter eleverna pröva att utföra momenten själva. Elever beskriver också att lärarna frågar hur det går och hjälper till vid behov. I en av Skolinspektionens lektionsobservationer resonerade läraren med en elev som skulle svarva ben till en pall hur hen skulle göra för att få benen att smalna av. Med stöd av resonemanget ritade eleven sedan stödlinjer på benen för att lättare kunna svarva på rätt sätt. I en annan lektionsobservation hade en elev problem med sin virkning och fick tips av läraren hur hen kunde göra istället. Eleven prövade sedan medan läraren stod kvar och tittade och bekräftade att eleven gjorde på rätt sätt. Lärare beskriver i intervju att de ger elever uppmuntran men också specifik återkoppling kring vad de kan utveckla för att komma vidare i sitt arbete. Även elever berättar att lärarna ger dem återkoppling på olika sätt, exempelvis kan läraren förklara varför det blivit ojämnt i en söm och sedan fråga eleven om hen vill fortsätta utan att göra om eller gå tillbaka i arbetet och lösa problemet. Elever beskriver att lärare under arbetets gång frågar hur det går, hur de tänker och hur slutresultaten ska se ut.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande och att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare och elever beskriver att eleverna inleder terminen med en gemensam uppgift eller arbete inom samma tema, men att de kan välja att utföra den på olika sätt och med olika svårighetsnivå. En lärare i materialinriktningen textil beskriver att lärarna anpassar undervisningen utifrån elevernas behov. Vid genomgång av ett nytt område visar läraren olika nivåer, till exempel bilder på när textila tekniker är adderade till ett föremål. Detta för att uppmärksamma eleverna på svårighetsgrad då de själva väljer nivå. Elever ger exempel från materialinriktningen trä och metall där de i arbetet med en klocka i trä, kan

välja olika svåra nivåer, med flera detaljer eller en annan variant av klockan för högre svårighetsgrad. Lärare uppger att de har höga förväntningar på elever och att de bland annat visar det genom att elever får pröva sina idéer och genom att uppmuntra alla elever att våga testa till exempel nya verktyg och metoder. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer var en elev tveksam till att använda sticksågen. Läraren uppmuntrade eleven och sa att de kunde göra arbetet tillsammans och eleven gick med på att prova. Elever beskriver i intervju att lärarna har höga förväntningar på dem och utmanar dem i arbetet men att de även kan märka att det finns elever som inte är så engagerade. Då försöker läraren uppmuntra elever och ge förslag på hur de kan utvecklas för att nå nästa nivå.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får dela erfarenheter med varandra och på så sätt utveckla lärandet. Lärare och elever beskriver att även om eleverna mest arbetar självständigt, så uppmuntrar lärarna eleverna att ta hjälp av varandra. Lärare hänvisar i intervju till en stor skylt i trä- och metallsalen som påminner eleverna om att först tänka själv, sedan fråga en kompis och till sist fråga läraren. Lärare beskriver att när de ser en elev som instruerar en annan så ser de att eleven kan och de ser också att elever utvecklas av att hjälpa en kompis. Vidare uppger lärare att de brukar samla alla elever för att samtala om eller visa vissa moment, till exempel sådant som behöver förklaras igen. Detta bekräftas vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer då läraren låter eleverna arbeta i par och diskutera bästa sättet att laga hål i tyg på, utifrån bilder som läraren visar. Eleverna hade tidigare tränat på att laga hål inom ett tema kallat "Livskunskap". En lärare uppger att hen även samlar eleverna ibland vid lektionsavslut för att lyfta fram ett lärande som en elev har gjort, så att även de andra eleverna kan ta del av det. Av samtliga intervjuer framgår även att eleverna i en årskurs fått göra ett större grupparbete i form av ett samarbete mellan materialinriktningarna. Eleverna skapade då skåp i trä med inredning av textil och annat material.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Lärare ställer löpande frågor till eleverna och låter dem reflektera över och utvärdera sitt arbete. Såväl lärare som elever uppger i intervju att lärarna kontinuerligt ställer reflekterande frågor om arbetsprocessen, exempelvis hur det går och hur eleverna tänker. Lärarna beskriver att de försöker få eleverna att reflektera såväl under arbetets gång som i slutet och att det främst görs muntligt. En lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att hen ibland säger till eleven att blunda och känna med händerna på föremålet, för att exempelvis jämföra längder eller komma fram till om

något är parallellt eller inte. Läraren beskriver att det blir en självreflektion för eleven kring sin produkt med hjälp av olika sinnen. Läraren i materialinriktningen textil uppger att eleverna i den inriktningen regelbundet får skriva i en reflektionsbok, något som enligt elever gör att läraren kan ta del av hur det går för dem. Vidare berättar både lärare och elever att eleverna i båda materialinriktningar gör en utvärdering i slutet av ett arbete. Det kan vara i form av ett samtal men ibland även skriftligt med hjälp av reflektionsfrågor. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer blev två elever klara med sina respektive föremål, en kudde och en necessär, och visade dem för läraren. Efter att de tillsammans tittat igenom föremålet ställde läraren frågor till eleverna, bland annat om de var nöjda med arbetet och varför. En elev upptäckte tillsammans med läraren att en söm hade släppt och eleven ville därför fortsätta arbetet vid nästa lektion.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön.

Läraren i materialinriktningen textil uppger att hen under hela högstadiet undervisar om naturmaterial och syntetiska material i relation till estetiska, ekonomiska och miljömässiga val. Läraren visar exempelvis korta filmer om naturmaterial såsom bomull och dess miljöpåverkan och för resonemang med eleverna om positiva och negativa aspekter kring bland annat transporter. Eleverna beskriver att läraren regelbundet undervisar om materials egenskaper, ursprung och hållbarhet. Exempelvis har de jämfört olika tyger av bomull, ull och polyester och samtalat om hur tygerna är tillverkade och att vissa tyger är bättre ur miljösynpunkt och varför. Lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att de i årskurs 8 och 9 visar ett bildspel med fakta och miljömässiga konsekvenser kring olika typer av träslag samt visar exempel på svenska och utländska träslag för eleverna. Även elever beskriver att lärare i materialinriktningen trä och metall undervisat om olika material kopplat till hållbarhet. Eleverna berättar att läraren till exempel undervisat om att vissa träslag tål vatten bättre och är mer hållbara samt om hårda och mjuka trämaterial som passar till olika föremål liksom om ett visst material de använder som är återvunnet.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare beskriver att eleverna får framställa föremål som är användbara och hållbara och att de uppmuntrar elever att vara noggranna i sitt arbete. En lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att hen genomför så kallade kvalitetslektioner, där eleverna gemensamt får reflektera kring kvalitet och exempelvis ta ställning till om ett föremål är välslipat. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer resonerar läraren med eleverna om olika sätt att laga hål i tyg för att det ska hålla bra. Elever ger i intervju exempel på att lärare samtalar med dem om olika metoder för tillverkning av hållbara produkter, exempelvis hur de ska sy för att fållen i tyget ska bli stark eller att de ska sätta träplugg istället för att endast limma då det håller bättre. Det kan även handla om att eleverna ska slipa mer på ett föremål för att det ska bli finare och mer noggrant gjort. Elever uppger att lärarna är noga med att eleverna ska vilja använda det de gör och ger exempel på välgjorda föremål som de gjort i slöjden och som används, så som en väska, ett gosedjur och en bricka.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Lärarna uppger i intervju att resurshushållning

är en central del av undervisningen och ger som exempel att de är noga med att ta hand om överblivet material genom att använda det till andra slöjdprojekt. Lärare och rektorn uppger att de har samarbete med en organisation i kommunen som tar vara på rest- och spillmaterial från företag och som sedan blir pedagogiskt material. Lärarna berättar att det även finns samarbete med olika företag med syfte att återbruka material i undervisningen. Därutöver uppger lärare att elever kan få ta med sig kläder som de lagar i undervisningen eller vara delaktiga i att laga saker från omgivningen, till exempel från skolgården. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att eleverna kontinuerligt får reflektera kring att spara på material och att återanvända material, exempelvis att utnyttja varje träbit maximalt. En annan lärare uppger att elever ibland får motivera materialval ur miljösynpunkt, till exempel när de virkar en mössa och ska välja mellan olika garntyper. Även eleverna beskriver att lärarna i båda materialinriktningar är noga med att eleverna ska återvinna material och vara sparsamma. Elever berättar att de arbetar med livskunskap i materialinriktningen textil och får laga saker och att de även arbetar med ett återbruksprojekt med tygpåsar för att testa sina kunskaper om återbruk och olika tekniker för att reparera. En elev uppger att de redan i planeringen av ett projekt i materialinriktningen textil ska skriva ned exempelvis vilket material de ska använda och göra en reflektion utifrån ett miljöperspektiv. Elever beskriver också att de får göra vissa val ur hållbarhetssynpunkt, som att välja spillmaterial eller inte liksom göra vissa jämförelser av material så som mellan bomull, ull och polyester. Elever berättar att det som de lärt sig på slöjden är användbart i det vardagliga livet, exempelvis att laga tröjor som gått sönder.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever,

lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger eleverna i årskurs 7 får prova på båda slöjdinriktningar och att grupperna organiseras utifrån parametrar såsom könstillhörighet och elevers behov. Av intervju med lärarna framgår att det sker ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning inför årskurs 8. Lärarna berättar att de själva och mentorerna samtalar med eleverna inför valet av inriktning. De lyfter då fram att eleverna ska tänka på vad de vill utveckla sig inom och vad som är bäst för eleven och att de inte ska välja utifrån kompisars val. Lärarna beskriver att de på skolan strävar efter att ha så jämna grupper som möjligt, bland annat utifrån ett könsperspektiv. Rektorn uppger att hen sett ett positivt mönster då det är fler flickor de senaste åren som har valt materialinriktningen trä och metall och fler pojkar som valt materialinriktningen textil. Det framgår av inkommen i dokumentation som begärts in från huvudmannen, att slöjdgrupperna i samtliga årskurser i högstadiet är könsblandade. Både flickor och pojkar får möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material samt även möjlighet att prova en kombination av material. Rektorn och lärare ger exempel på att elever får kombinera materialen tyg och trä vid tillverkning av skåp i ett samarbete mellan materialinriktningarna.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i viss utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Undervisningen skiljer sig åt mellan materialinriktningarna avseende i vilken utsträckning lärarna samtalar med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Rektorn uppger att en lärare i materialinriktningen textil arbetar löpande med jämställdhetsfrågor i undervisningen, bland annat visar läraren bilder och filmer som bryter mot könsnormer. Läraren i materialinriktningen textil uppger att hen medvetet använder exempel utifrån ett normbrytande perspektiv, exempelvis män som arbetar med textila tekniker. Läraren berättar också att hen tänker på att uppgifter ska vara neutrala till sin karaktär för att passa både flickor och pojkar, så som att sy en tröja. Vidare berättar läraren att hen gjort om salen så den blev mer neutral med syfte att tilltala både flickor och pojkar. Lärare i materialinriktningen trä och metall ger få exempel på hur de i undervisningen aktivt synliggör och motverkar traditionella könsmonster

för eleverna, även om lärare uppger att de tänker på att visa neutrala exempel på föremål för eleverna. Rektorn beskriver också att lärare skulle kunna arbeta mer aktivt kring jämställdhetsfrågor i undervisningen. Däremot uppger både rektorn och elever att lärarna bemöter flickor och pojkar likvärdigt och att flickor och pojkar har samma förutsättningar i slöjdundervisningen. Det framgår av samtliga intervjuer att såväl flickor som pojkar utmanas att prova olika material och metoder som traditionellt sett kan uppfattas som kvinnligt eller manligt. Rektorn berättar också att de på skolan valde en utbildning i lädermaterial för lärare, delvis utifrån den aspekten att materialet tilltalar både flickor och pojkar.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning lärare lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att alla lärare synliggör och diskuterar traditionella könsmonster samt utmanar de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare

Signerat av: Christina Wallin

X Åsa Pleiner

Föredragande

Signerat av: Åsa Pleiner

I handläggningen av ärendet har även Eva Lindgren, utredare, deltagit.

²[Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-18

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Fågelforssskolan 7-9 den 14 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åsa Pleiner och Eva Lindgren.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Vaggeryds kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går cirka 250 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.